

KILPIRAUHASSEN SAIRAUDET

KOTO

Riina Lindström

POTILASTARINA

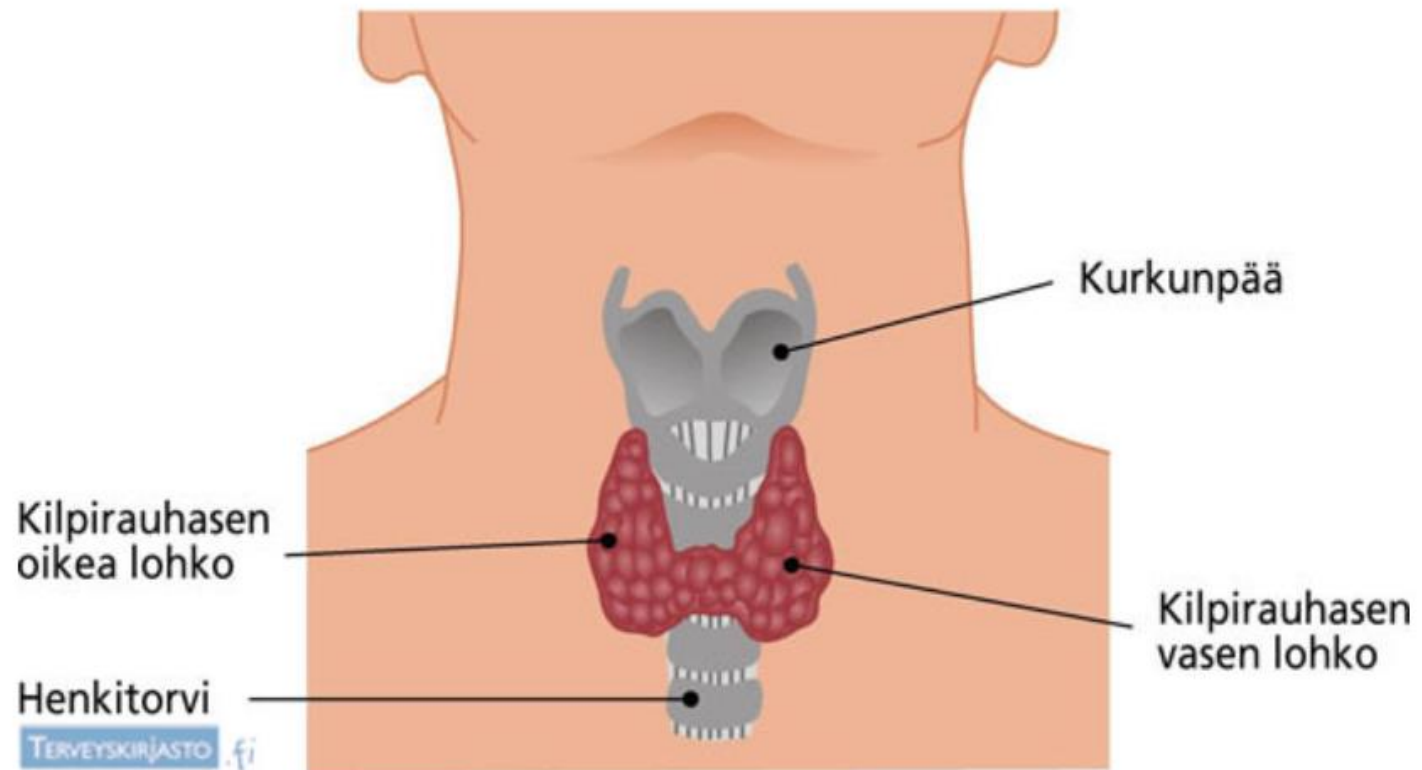
Syksyllä 2007 alkoi väsymys, nuutuneisuus, alakulo ja voimattomuus vallata pelottavan paljon alaa elämästäni. Iloisesta ja energisestä elohiirestä tuli etana, joka vain nukkui ja kulki sumussa. Päivällä tein palkkatöitä toimistossa ja iltaisin opiskelin liiketaloutta. Opiskeluissa työn ohella oli menossa neljäs ja viimeinen vuosi – neljän vuoden aikana kaksi tutkintoa.

Aiemmin rakas ja helppo kirjoittaminen ja tentteihin luku muuttui ylitsepääsemättömäksi. Tuntikausien mittaiset kirjoittamis- ja lukusessiot muuttuivat minuuteiksi. Päiväunet venyivät tunneiksi ja yöunet jopa 16-tuntisiksi. Jokaöinen kuorsaaminen alkoi. Mies muutti vierashuoneeseen ja minä tajusin mennä lääkäriin.

Omalääkäri tajusi heti itkuisen potilaan asioiden olevan pahasti pielessä. Muiden kokeiden ohella otettiin kilpirauhasarvot. TSH oli 59. Tulosten saavuttua kilpirauhanen ultrattiin ja sen todettiin olevan surkastunut.

Thyroxin-lääkitys aloitettiin heti. Kahdeksi viikoksi energinen elohiiri palasi, ja sen jälkeen alkoi alamäki takaisin etanaksi. Laboratoriokokeet otettiin säännöllisesti ja lääkitystä säädettiin rauhallisella tahdilla. Aina lääkemutoksen yhteydessä olo piristyi, mutta pysyvästi oireet eivät ottaneet helpottaakseen.

KILPIRAUHANEN

KILPPARIN SAIRAUKSIA

- Tyroksiinihormonin tuotanto muuttuu (vajaa- tai liikatoiminta)
 - Tulehdus
 - Liikakasvu
 - Kasvaimet

KILPIRAUHASSEN TUTKIMUKSIA

- TSH (arvo nousee vajaatoiminnassa)
- T4V (arvo laskee vajaatoiminnassa)

KILPIRAUHANEN VAJAATOIMINTA, ELI MIKÄ:

- Kilpirauhanen tuottaa liian vähän tyroksiinia
- Syinä esim. autoimmuunitulehdus, radiojodihoito, kilpparin poisto

KILPIRAUHASSEN VAJAATOIMINNAN OIREET

Aineenvaihdunta hidastuu, joten:

- Palelee
- Väsyttää
- Paino nousee
- Ummettaa
- Syke hidastuu
- Iho kuivuu
- Silmissä, kasvoissa tai säärimissä voi olla turvotusta

KILPIRAUHASSEN VAJAATOIMINNAN HOITO

- Tyroksiinihormoni (Thyroxin) (annetaan mikrogrammoina)
- Tablettimuotoinen lääke, prehormoni eli muokkautuu T3-hormoniksi elimistössä
- Herkkyys tyroksiinille yksilöllistä
- Erityisluvalla voidaan käyttää yhdistelmähoitona tyroksiini + T3-valmiste (Liothyronin)

TYROKSIININ OTTAMINEN

- Otetaan aamulla tyhjään vatsaan vesilasillisen kanssa, ei samaan aikaan muita valmisteita eikä ruokaa
- Aamupalan voi syödä 10–20 min kuluttua ja ottaa samalla ne aamulääkkeet ja vitamiinit, jotka voi ottaa ruuan kanssa
- Joidenkin lääkkeiden kanssa pitää olla 4 h väli!
- Jos on menossaa kontrollilabroihin, Ei lääkettä edeltävästi

Tyrokseenin ja seuraavien valmisteiden nauttimisen välillä pitäisi aikaa kulua yli 4 tuntia:

- Kalkkivalmisteet
- Rautavalmisteet
- Happosalpaajat
- Alumiinia sisältävät närästyslääkkeet mukaan lukien sukralfaatti
- Magnesiumvalmisteet
- Kolesterolilääkkeet
- Kolestryamiini
- Siprofloksasiini

KILPIRAUHASSEN LIIKATOIMINTA, ELI MIKÄ:

- Kilpirauhanen tuottaa liikaa tyroksiinia
- Syynä useimmiten Basedowin tauti (liittyy kilpparin autoimmuunitulehdukseen) tai kyhmystruuma, joka tosin on nykyään harvinainen

KILPIRAUHASSEN LIIKATOIMINNAN OIREET

Aineenvaihdunta kiihtyy, joten:

- Hikoilee
- Laihtuu
- Sydämen syke kiihtyy
- Suoli toimii vilkkaasti, ripuli
- Toiminta on kiihtynyttä
- Väsymys
- Silmien oireet, kuten hiekan tunne silmissä, silmien pullistuminen, kaksoiskuvat, näön huononeminen
- Voi laukaista flimmerin

KILPIRAUHASSEN LIIKATOIMINNAN HOITO

- Lääkəriin on mentävä nopsaan (muutamassa päivässä)
- Beetasalpaajat tykyttelyyn
- KARBIMATSOLI, radioaktiivinen jodi tai leikkaus
- KARBIMATSOLI (Turazol) hillitsemään kilpparin toiminta -> alkaa tepsyä parissa viikossa, käytetään 12-18 viikkoa
- Jodi kertyy kilppariin ja tuhoaa sen soluja, annetaan polikliinisesti kapselina

HÄTÄTIEDOTE JODITABLETIN OTTAMISESTA?

- Esim. Ydinvoimalaonnettomuuden yhteydessä pelastuslaiton ohjaa ottamaan jodi-tabletin
- Joditabletissa on ei-radioaktiivista kaliumjodidia -> täyttää kilpirauhasen niin, että radioaktiivisen jodin imeytyminen estyy
- Ei saa ottaa
 - jos sairastaa vakavaa kilpparisairautta (lievässä sairaudessa voi ottaa viranomaisohjeen mukaan)
 - Kilppari on poistettu

TEHTÄVÄ

Tee itsellesi mind map kilpparin vajaa- ja liikatoiminnasta :)